

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΕΡΙ

Αν αφήσετε πίσω σας την Πλάζα ντελ Μίνα, κατηφορίσετε τον στενό δρόμο όπου, από τις δέκα μέχρι τις τέσσερις, κρέμεται ράθυμα η μεγάλη σημαία του προξενείου των Ηνωμένων Πολιτειών, διασχίσετε την πλατεία όπου βρίσκεται η πρόσοψη του Οτέλ ντε λα Φρανς, στρίψετε στην εκκλησία της Παναγίας και προχωρήσετε κατά μήκος της καθαρής, στενής αρτηρίας που αποτελεί τον κεντρικό δρόμο του Κάδιξ, θα καταλήξετε στο Καφενείο των Εθνών.

Στις πέντε η ώρα υπάρχουν ελάχιστοι άνθρωποι στην ευρύχωρη σάλα με τους κίονες, ενώ τα στρογγυλά τραπεζάκια που καταλαμβάνουν το πεζοδρόμιο μπροστά από την είσοδο είναι συνήθως άδεια.

Στα τέλη του καλοκαιριού (τη χρονιά του λιμού), τέσσερις άνδρες κάθονταν σε ένα τραπέζι και συζητούσαν για δουλειές.

Ο ένας ήταν ο Λεόν Γκονζάλες, ο δεύτερος ήταν ο Πουακάρ, ο εξαιρετος Τζορτζ Μάνφρεντ ήταν ο τρίτος, και ο Τερί ή Σεμόντ ήταν ο τέταρτος. Από το κουαρτέτο αυτό, μόνο ο Τερί δεν χρειάζεται συστάσεις για τους μελετητές της σύγχρονης ιστορίας. Θα βρείτε τον φάκελό του στο Γραφείο Εσωτερικών Υποθέσεων. Είναι καταχωρημένος ως Τερί, με το ψευδώνυμο Σεμόντ.

Σε περίπτωση που είστε περίεργοι και διαθέτετε την απαραίτητη άδεια, μπορείτε να εξετάσετε τις φωτογραφίες του, σε δεκαοχτώ διαφορετικές πόζες – με τα χέρια σταυρωμένα στο φαρδύ

στήθος του, ανφάς, με γένια τριών ημερών, προφίλ, με...- όμως, ποιος ο λόγος να απαριθμήσουμε και τις δεκαοχτώ;

Επιπλέον υπάρχουν φωτογραφίες των αυτιών του -που είναι όντως άσχημα, σαν της νυχτερίδας- καθώς και ένα μακροσκελές και πλήρες βιογραφικό.

Ο σενιόρ Πάολο Μαντεγκάτσα, Διευθυντής του Εθνικού Μουσείου Ανθρωπολογίας στη Φλωρεντία, έχει κάνει στον Τερί την τιμή να τον συμπεριλάβει στο εξαιρετο έργο του (στο κεφάλαιο για τα «Διανοητικά χαρακτηριστικά ενός προσώπου»)- γι' αυτό και ισχυρίζομαι πως, για τους μελετητές της Εγκληματολογίας και της Φυσιογνωμικής, ο Τερί δεν χρειάζεται συστάσεις.

Καθόταν σε ένα τραπεζάκι, ο άνδρας αυτός, φανερά αμήχανος, τσιμπώντας τα χοντρά του μάγουλα, στρώνοντας τα δασύτριχα φρύδια του, χαϊδεύοντας την ξασπρισμένη ουλή στο αξύριστο πηγούνι του, καταφεύγοντας γενικότερα σε όλες εκείνες τις κινήσεις που κάνουν όσοι ανήκουν σε χαμηλότερες τάξεις, όταν βρίσκονται ξαφνικά με όρους ισοτιμίας σε μια παρέα με άτομα ανώτερου επιπέδου.

Κι αυτό γιατί, παρόλο που ο Γκονζάλες, με τα ανοιχτογάλαζα μάτια και τα αεικίνητα χέρια και ο Πουακάρ, βαρύς, κατηφής και καχύποπτος, αλλά και ο Τζορτζ Μάνφρεντ, με το ψαρό μούσι και το μονόκλ ήταν λιγότερο διάσημοι στον κόσμο του εγκλήματος, ο καθένας ήταν σπουδαίος άνθρωπος, όπως θα διαπιστώσετε πάραυτα.

Ο Μάνφρεντ άφησε στο τραπεζάκι τον *Κήρυκα της Μαδρίτης*, έβγαλε το μονόκλ, το σκούπισε με ένα άψογο μαντηλάκι και γέλασε σιγανά.

«Οι Ρώσοι είναι πραγματικά κωμικοί», σχολίασε.

Ο Πουακάρ συνοφρυώθηκε και άπλωσε το χέρι για να πάρει την εφημερίδα. «Ποιος την έπαθε αυτή τη φορά;»

«Ένας Κυβερνήτης σε κάποια από τις Νότιες Επαρχίες».

«Τον σκότωσαν;»

Ο Μάνφρεντ ζάρωσε το μουστάκι του χλευαστικά.

«Μπα! Πώς γίνεται να σκοτώσεις κάποιον με βόμβα; Ναι, ναι,

γνωρίζω ότι έχει συμβεί στο παρελθόν, όμως τόσο αδέξια, τόσο πρωτόγονα, σαν να βάζεις δυναμίτιδα στα τείχη μιας πόλης, που μπορούν να καταρρεύσουν και να σκοτώσουν, μεταξύ άλλων, και τον εχθρό σου».

Κατά την προσφιλή του συνήθεια ο Πουακάρ διάβασε το τηλεγράφημα με προσοχή, χωρίς να βιάζεται.

«Ο Πρίγκιπας τραυματίστηκε σοβαρά και ο επίδοξος δολοφόνος έχασε ένα χέρι», διάβασε και σούφρωσε τα χείλη του αποδοκιμαστικά. Τα χέρια του Γκονζάλες, διαρκώς αεικίνητα, χώρισαν και ενώθηκαν νευρικά, σημάδι ότι ο Λεόν είχε ταραχτεί.

«Ο φίλος μας από 'δω» –ο Μάνφρεντ τίναξε το κεφάλι προς την πλευρά του Γκονζάλες και γέλασε– «ο φίλος μας το 'χει βάρος στη συνείδησή του και...»

«Μόνο μια φορά συνέβη», έσπευσε να τον διακόψει ο Λεόν, «και αυτό παρά τη θέλησή μου· θα θυμάσαι Μάνφρεντ, κι εσύ Πουακάρ» –δεν απευθύνθηκε στον Τερί– «ότι ήμουν αντίθετος. Το θυμάστε;» Σαν να προσπαθούσε εναγωνίως να απαλλαγεί από την άρρητη κατηγορία. «Επρόκειτο για ένα ιδιαίτερα θλιβερό περιστατικό και ήμουν στη Μαδρίτη», συνέχισε βιαστικά, «όπου ήρθαν να με βρουν εκείνοι οι άνθρωποι από το εργοστάσιο στη Βαρκελώνη. Μου είπαν τι σκόπευαν να κάνουν και με τρόπο διαπίστωση πως αγνοούσαν ακόμα και τα στοιχειώδη για τους νόμους της χημείας. Έγραψα τα υλικά και τις αναλογίες και τους ικέτευσα, ναι, σχεδόν έπεσα στα γόνατα, να χρησιμοποιήσουν κάποια άλλη μέθοδο. “Καλά μου παιδιά”, είπα, “παίζετε με κάτι που ακόμα και οι χημικοί φοβούνται να το διαχειριστούν. Αν ο ιδιοκτήτης του εργοστασίου είναι κακός άνθρωπος, ασφαλώς και να τον εξοντώσετε, να τον πυροβολήσετε, να του στήσετε καρτέρι μετά το δείπνο, όταν θα είναι δυσκίνητος και βαρύς, και να του θέσετε το αίτημά σας πρώτα με το δεξί χέρι και στη συνέχεια με το αριστερό – έτσι!”»

Ο Λεόν έσφιξε τα δάχτυλά του, και με μια κίνηση προς τα εμπρός και επάνω, χτύπησε τον άορατο δυνάστη. «Όμως, δεν ήθελαν ν' ακούσουν λέξη από όσα τους έλεγα».

Ο Μάνφρεντ ανακάτεψε το κρεμώδες υγρό στο ποτήρι μπροστά του και έγνεψε καταφατικά, με τη λάμψη στα γκριζα μάτια του να φανερώνει ότι το διασκέδαζε.

«Το θυμάμαι –σκοτώθηκαν αρκετοί- ενώ βασικός μάρτυρας στη δίκη του ειδικού στα εκρηκτικά ήταν εκείνος για τον οποίο προοριζόταν η βόμβα».

Ο Τερί ξερόβηξε, δίνοντας την εντύπωση ότι ήθελε να μιλήσει, και οι άλλοι τρεις τον κοίταξαν γεμάτοι περιέργεια. Υπήρχε μια χροιά πικρίας στη φωνή του.

«Σενιόροι, δεν υποστηρίζω ότι είμαι σπουδαίος σαν και του λόγου σας. Τις περισσότερες φορές δεν καταλαβαίνω για ποιο πράγμα συζητάτε – μιλάτε για κυβερνήσεις και βασιλιάδες και συντάγματα και αγώνες. Αν κάποιος δοκιμάσει να βλάψει *την αφεντιά μου*, του τσακίζω το κεφάλι» –δίστασε- «και, δεν ξέρω πώς να το θέσω... αλλά, θέλω να πω ότι... να, σκοτώνετε κόσμο χωρίς να τον μισείτε, άτομα που δεν σας έχουν βλάψει. Δεν θα επέλεγα αυτό τον τρόπο για...» Δίστασε ξανά, προσπάθησε να βάλει σε μια τάξη τις σκέψεις του, κοίταξε επίμονα προς τον δρόμο, κούνησε αρνητικά το κεφάλι και κατέφυγε ξανά στη σιωπή.

Οι υπόλοιποι τον κοίταζαν και στη συνέχεια αντάλλαξαν βλέμματα μεταξύ τους και χαμογέλασαν. Ο Μάνφρεντ έβγαλε μια ογκώδη ταμπακέρα από την τσέπη του, πήρε ένα ταιλαιπωρημένο τσιγάρο, το έστρωσε επιδέξια κι έσυρε ένα από τα κρατικά σπίρτα στη σόλα της μπότας του.

«Η επιλογή σου, αγαπητέ Τερί» –είπε φυσώντας τον καπνό- «είναι ανόητη. Εσύ σκοτώνεις για να αποκομίσεις κάποιο όφελος· εμείς σκοτώνουμε για λόγους δικαιοσύνης, γεγονός που μας ξεχωρίζει από τον συρφετό των επαγγελματιών δολοφόνων. Όταν βλέπουμε κάποιον άδικο που καταπιέζει τους συνανθρώπους του, όταν βλέπουμε να γίνεται κάτι κακό ενάντια στον καλό Θεό» –ο Τερί σταυροκοπήθηκε- «και ενάντια στους ανθρώπους, και ξέρουμε ότι, βάσει των νόμων, εκείνος που το προξενεί ίσως και να γλιτώσει την τιμωρία, τον τιμωρούμε».

«Κοίτα», παρενέβη ο λιγομίλητος Πουακάρ. «Μια φορά ήταν

μια κοπέλα, νέα και όμορφη, κατά 'κει» –έδειξε προς τον βορρά, με το αλάθητο ένστικτό του– «και ένας ιερέας –ένας ιερέας, καταλαβαίνεις– και οι γονείς έκαναν τα στραβά μάτια, καταπώς συνηθίζεται... Όμως η κοπέλα ένωθε τρομερή απέχθεια και ντροπή και δεν ήθελε να πάει για δεύτερη φορά, οπότε ο ιερέας της έστησε παγίδα, την κλειδωσε σε ένα σπίτι και, αφού έκοψε το λουλούδι, την έδιωξε και τη βρήκα εγώ. Η κοπέλα δεν σήμαινε τίποτα για μένα, όμως σκέφτηκα, “εδώ έγινε μια αδικία, που ο νόμος δεν μπορεί να την επανορθώσει ικανοποιητικά”. Ένα βράδυ λοιπόν πήγα στον ιερέα, με το καπέλο μου κατεβασμένο χαμηλά, και του είπα ότι ήθελα να επισκεφτεί έναν ετοιμοθάνατο ταξιδιώτη. Δεν ήθελε να το κάνει, όμως του είπα ότι ο ετοιμοθάνατος ήταν άνθρωπος πλούσιος και σπουδαίος. Καβάλησε το άλογο που του είχα φέρει και πήγαμε σε ένα μικρό σπίτι στο βουνό... Κλειδώσα την πόρτα κι εκείνος στράφηκε απότομα – να, έτσι! Είχε παγιδευτεί και το ήξερε. “Τι σκοπεύεις να κάνεις;” είπε ξεψυχισμένα. “Θα σε σκοτώσω, σενιόρ”, είπα κι εκείνος με πίστεψε. Του είπα την ιστορία της κοπέλας... Όταν κινήθηκα προς το μέρος του έβαλε τις φωνές, αν και ήταν μάταιο να ξοδεύει τις ανάσες του. “Άσε με πρώτα να δω έναν ιερέα”, με ικέτευσε· κι εγώ του έδωσα έναν καθρέφτη».

Ο Πουακάρ σταμάτησε και ήπια μια γουλιιά καφέ.

«Την επομένη τον βρήκαν στον δρόμο, χωρίς το παραμικρό ίχνος που να μαρτυρά πώς πέθανε», είπε απλά.

«Πώς;» Ο Τερί έγειρε μπροστά όλο ανυπομονησία, όμως ο Πουακάρ αρκέστηκε να χαμογελάσει βλοσυρά και δεν αποκρίθηκε.

«Αν σκοτώνετε καταπώς λέτε, γιατί μου ζητήσατε να έρθω; Μια χαρά ήμουν στη Χερές και στη δουλειά μου στο εργοστάσιο κρασιών... και υπάρχει εκεί και μια κοπέλα... Χουάν Σαμάρεθ τη λένε». Σκούπισε το μέτωπό του και κοίταξε βιαστικά από τον έναν στον άλλον. «Όταν έλαβα το μήνυμά σας σκέφτηκα πως θα 'θελα να σας σκοτώσω – όποιοι κι αν ήσασταν· καταλαβαίνετε, είμαι μια χαρά... και υπάρχει κι αυτή η κοπέλα, και η παλιά μου ζωή, που τώρα πια την έχω ξεχάσει...»

Ο Μάνφρεντ διέκοψε τις ασυνάρτητες διαμαρτυρίες.

«Κοίτα», είπε υπεροπτικά· «δεν σε αφορά το πώς και το γιατί· γνωρίζουμε ποιος και τι είσαι· γνωρίζουμε περισσότερα για σένα ακόμα και από την αστυνομία, και θα μπορούσαμε να σε στείλουμε στην κρεμάλα».

Ο Πουακάρ κατένευσε για να το επιβεβαιώσει και ο Γκονζάλες κοίταξε τον Τερί με περιέργεια, καθότι τον ενδιέφερε ιδιαίτερα η ανθρώπινη φύση.

«Χρειαζόμαστε ένα τέταρτο άτομο», συνέχισε ο Μάνφρεντ, «για κάτι που σκοπεύουμε να κάνουμε. Θα προτιμούσαμε να βρούμε κάποιον που ως μόνο κίνητρο έχει την απόδοση δικαιοσύνης. Καθότι δεν τα καταφέραμε, δεν μας απέμενε παρά να χρησιμοποιήσουμε έναν εγκληματία, έναν δολοφόνο αν προτιμάς».

Ο Τερί ανοιγόκλεισε το στόμα σαν να ήθελε να πει κάτι.

«Κάποιον που, αν μας προδώσει, να μπορούμε να τον στείλουμε στον άλλο κόσμο με συνοπτικές διαδικασίες. Και ο άνθρωπος αυτός είσαι εσύ. Δεν πρόκειται να κινδυνεύσεις. Θα ανταμειφθείς καλά. Ίσως και να μη χρειαστεί να σκοτώσεις. Άκου», συνέχισε ο Μάνφρεντ, βλέποντας ότι ο Τερί είχε ανοίξει το στόμα για να μιλήσει. «Γνωρίζεις την Αγγλία; Βλέπω πως όχι. Γνωρίζεις το Γιβραλτάρ; Μιλάμε για τον ίδιο λαό. Η χώρα βρίσκεται κάπου προς τα εκεί» –τα εκφραστικά χέρια του Μάνφρεντ έδειξαν κατά τον βορρά– «μια παράξενη, ανιαρή χώρα, με παράξενους, ανιαρούς κατοίκους. Υπάρχει ένας άνθρωπος, μέλος της κυβέρνησης, και κάποιοι άλλοι, τους οποίους η κυβέρνηση ούτε που τους έχει ακουστά. Έναν απ' αυτούς ίσως και να τον θυμάσαι: τον Γκαρσία, τον Μανουέλ Γκαρσία, τον ηγέτη του κινήματος των Καρλιστών*. Βρίσκεται στην Αγγλία. Μόνο σ' εκείνη τη χώρα αισθάνεται ασφαλής. Από την Αγγλία κατευθύνει το κίνημα εδωπέρα, αυτό το σπουδαίο κίνημα. Καταλαβαίνεις σε τι αναφέρομαι;»

Ο Τερί έγνεψε καταφατικά.

«Φέτος όπως και πέρυσι επικρατεί λιμός, οι άνθρωποι πεθαί-

* Ισπανικό πολιτικό φιλοβασιλικό κίνημα, που ξεκίνησε τη δεκαετία του 1820 και χαρακτηριζόταν από την προσκόλληση στις παραδόσεις και την αντίθεσή του στον φιλελευθερισμό της ισπανικής πολιτικής.

νουν έξω από τις εκκλησίες, λιμοκτονούν στις δημόσιες πλατείες. Παρακολουθούν τη μια διεφθαρμένη κυβέρνηση να διαδέχεται την άλλη. Βλέπουν τα εκατομμύρια να κάνουν φτερά από τα δημόσια ταμεία και να καταλήγουν στις τσέπες των πολιτικών. Φέτος κάτι θα συμβεί. Το παλιό καθεστώς πρέπει να φύγει. Στην κυβέρνηση το γνωρίζουν. Ξέρουν τι είν' εκείνο που τους απειλεί. Ξέρουν πως η μόνη περίπτωση να σωθούν είναι αν ο Γκαρσία πέσει στα χέρια τους πριν ολοκληρωθεί η οργάνωση της εξέγερσης. Όμως ο Γκαρσία είναι ασφαλής επί του παρόντος, και η κατάσταση δεν θα άλλαζε αν ένα μέλος της βρετανικής κυβέρνησης δεν ετοιμαζόταν να εισηγηθεί και να θέσει προς ψήφιση στη Βουλή ένα νομοσχέδιο. Η υπερψήφισή του θα σημάνει τη θανατική καταδίκη του Γκαρσία. Πρέπει να μας βοηθήσεις ώστε να αποτρέψουμε το ενδεχόμενο ψήφισης αυτού του νομοσχεδίου. Αυτός είναι ο λόγος που σε καλέσαμε».

Ο Τερί έμοιαζε σαστισμένος. «Με ποιο τρόπο;» τραύλισε.

Ο Μάνφρεντ έβγαλε ένα χαρτί από την τσέπη του και το έδωσε στον Τερί. «Αυτό, αν δεν κάνω λάθος», είπε μιλώντας αργά, «είναι ένα ακριβές αντίγραφο των στοιχείων σου από την αστυνομία». Ο Τερί έγνεψε καταφατικά. Ο Μάνφρεντ έγειρε και δείχνοντας μία λέξη περίπου στη μέση του κειμένου, ρώτησε: «Αυτή είναι η ειδικότητά σου;»

Ο Τερί φάνηκε να απορεί. «Ναι», αποκρίθηκε.

«Τι γνωρίζεις από αυτή την ειδικότητα;» ρώτησε με απόλυτη σοβαρότητα ο Μάνφρεντ. Οι άλλοι δύο έγειραν μπροστά για να ακούσουν την απάντηση.

«Ξέρω», απάντησε ο Τερί μιλώντας αργά, «όλα τα μυστικά της· αν δεν είχε γίνει ένα λάθος, ίσως και να είχα βγάλει πολλά λεφτά».

Ο Μάνφρεντ έβγαλε έναν αναστεναγμό ανακούφισης και έγνεψε στους δύο συντρόφους του.

«Συνεπώς», είπε ζωηρά, «ο Άγγλος υπουργός σίγουρα θα πεθάνει».